

Rådets konklusioner om en europæisk strategi for styrkelse af de videregående uddannelsesinstitutioner for Europas fremtid

(2022/C 167/03)

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION,

som minder om den politiske baggrund for dette spørgsmål, jf. bilaget til disse konklusioner,

MINDER OM FØLGENDE:

1. De videregående uddannelsesinstitutioner ⁽¹⁾ i Europa deltager i stor udstrækning i videnskabelse, -distribution og -certificering. De er uerstætelige, når det gælder gennemførelsen af både det europæiske uddannelsesområde og det nye europæiske forskningsrum i synergi med det europæiske område for videregående uddannelse. De videregående uddannelsesinstitutioner er afgørende for at nå målet i Rådets resolution om en strategiramme for det europæiske uddannelsessamarbejde på og uden for det europæiske uddannelsesområde (2021-2030), nemlig at andelen af 25-34-årige, der har gennemført en videregående uddannelse, senest i 2030 bør være mindst 45 %.
2. I de kommende år vil der ske en stadig mere intensiv vækst i antallet af optagede studerende på de videregående uddannelser – hvilket har været en grundlæggende global tendens i de seneste årtier. Antallet af 25-34-årige med en videregående uddannelse i OECD- og G20-landene forventes at nå op på 300 millioner i 2030 ⁽²⁾.
3. Et utal af muligheder og udfordringer vil påvirke den fremtidige udvikling af de videregående uddannelsesinstitutioner i Europa. Den demografiske udvikling i verden vil sammen med globaliseringen udfordre Europas position som et fremtrædende knudepunkt for videnskabelse. Den globale opvarmning og miljøforringelse, fremskyndelsen af den teknologiske udvikling og det voksende kapløb om digitale teknologier påvirker allerede de videregående uddannelsesinstitutioners strategier og positionering i Europa og i den globale kontekst. Tilgængeligheden af en stor talentmasse med fremragende uddannelse vil i stigende grad blive afgørende for, at Europa kan bevare og fastholde sin position som førende i verden i en situation med skærpet global konkurrence.
4. I mellemtiden medfører den stigende efterspørgsel efter inklusiv uddannelse af høj kvalitet samt fremragende forskning og innovation i vækstøkonomierne øget global netværksdannelse, samtidig med at nye trusler mod de grundlæggende værdier og principper, som de europæiske demokratier sigter mod at opretholde, er ved at opstå. På europæisk og globalt plan vil voksende uligheder og udfordringerne i forbindelse med aldrende samfund ændre arbejdsmarkedet og øge behovet for inklusion og for at få en videregående uddannelse, hvilket vil medføre nye forventninger til livslang læring.
5. Den økonomiske genopretning efter pandemien og den hurtige udvikling af viden, færdigheder og kompetencer i forbindelse med den digitale og den grønne omstilling vil gøre det nødvendigt for de videregående uddannelsesinstitutioner at overveje at videreudvikle deres infrastruktur, indføre nye pædagogiske redskaber, tilbyde fleksible og korte læringserfaringer, forberede de lærende på stadigt skiftende samfundsmæssige og arbejdsmarkedsmæssige rammevilkår og give forskere mulighed for at samarbejde om at finde innovative løsninger på aktuelle globale udfordringer.
6. For at opnå inklusion og ekspertise kræves der betydelige generelle investeringer i EU's videregående uddannelsessektor i betragtning af de nuværende gennemsnitlige udgifter til videregående uddannelse i EU og i lyset af det stigende antal studerende og lærende samt de udfordringer, som de videregående uddannelsesinstitutioner står over for.
7. De videregående uddannelser har en enestående position med at tjene indbyrdes forbundne opgaver inden for uddannelse, forskning, innovation og tjenester til samfundet, hvilket er en mulighed, der bør gribes for at udnytte potentialet for synergier mellem disse fire missioner.

⁽¹⁾ I disse konklusioner henviser termen »videregående uddannelsesinstitutioner« til hele sektoren, der repræsenterer det samlede område for videregående uddannelse, og omfatter således alle typer videregående uddannelsesinstitutioner, herunder – i overensstemmelse med national lovgivning eller praksis – forskningsuniversiteter, højere læreanstalter, universiteter for anvendt videnskab, højere erhvervsuddannelsesinstitutioner og højere kunstinstitutioner.

⁽²⁾ OECD (2020), *Resourcing Higher Education: Challenges, Choices and Consequences*, Higher Education, OECD Publishing, Paris.

8. Udnyttelsen af disse synergier er afgørende for at nå De Forenede Nationers verdensmål for bæredygtig udvikling. Partnerskaber med flere interessenter og samarbejde mellem og med videregående uddannelsesinstitutioner skal fremmes.

9. I den forbindelse opfordrede Rådet i sin resolution om en strategiramme for det europæiske uddannelsessamarbejde på og uden for det europæiske uddannelsesområde (2021-2030) til, at der fastlægges en »dagsorden for omstilling af de videregående uddannelser med fokus på inklusion, innovation, konnektivitet, digital og grøn parathed og international konkurrenceevne samt grundlæggende akademiske værdier og høje etiske principper samt beskæftigelse og beskæftigelsesegnethed«.

10. I samme forbindelse pegede Rådet i sine konklusioner om det nye europæiske forskningsrum på »institutionelle omstillinger, forskerkarrierer, videnskabelig uddannelse, internationalt samarbejde og videnscirkulation som mulige områder for et mere målbevidst samarbejde« mellem det europæiske forskningsrum, det europæiske område for videregående uddannelse og den videregående uddannelsesdimension af det europæiske uddannelsesområde. Rådet noterede sig også »Kommissionens forslag om at udarbejde en køreplan for aktiviteter med henblik på at skabe synergier mellem videregående uddannelse og forskning« og udtrykte støtte til den videre udvikling af »europæiske universitetsalliancer« som paradeeksempel på fremtidens moderne og inklusive videregående uddannelsesinstitutioner i Europa«. Den politiske dagsorden for EFR for perioden 2022-2024, der er knyttet som bilag til Rådets konklusioner om den fremtidige styring af det europæiske forskningsrum, identificerede tiltag rettet mod videregående uddannelsesinstitutioner.

11. I sine konklusioner om initiativet Europauniversiteter – brobygning mellem videregående uddannelse, forskning, innovation og samfund: at bane vej for en ny dimension i europæisk videregående uddannelse anerkendte Rådet, at »Europauniversiteter« bør vejledes til at »bidrage til at styrke forsknings- og innovationsdimensionen i Europas videregående uddannelsesinstitutioner ved at udarbejde en fælles dagsorden, udvikle fælles infrastrukturer og ressourcer« såvel som til at »etablere stadig stærkere alliancer ved at undersøge muligheden for fælles indskrivning af studerende og fælles rekruttering af akademikere og forskere inden for de forskellige nationale systemer for at gøre deres uddannelses- og forskningskarrierer mere attraktive, bæredygtige og fleksible inden for alliancerne«. Det opfordrede også Kommissionen og medlemsstaterne til at »overveje mere bæredygtige finansieringsinstrumenter til »Europauniversiteterne«, herunder ved at udnytte synergien mellem regionale og nationale ordninger og europæiske ordninger, så de er i stand til at gennemføre deres ambitiøse strategi« såvel som til fra og med 2022 at udarbejde klare forslag for at »bidrage til at fjerne hindringerne for samarbejde på europæisk plan. Det kan for eksempel ske ved at undersøge behovet for og gennemførligheden af fælles europæiske grader inden for alliancerne af »Europauniversiteter«.

12. I sine konklusioner om »Uddybning af det europæiske forskningsrum: sikring af attraktive og bæredygtige karrierer og arbejdsvilkår for forskere og realisering af hjerne-cirkulation« opfordrede Rådet Kommissionen til at »støtte medlemsstaterne i udformningen af politiske foranstaltninger med henblik på et gnidningsløst og ambitiøst tværnationalt samarbejde mellem videregående uddannelsesinstitutioner i Europa, navnlig inden for akademiske karrierer og forskerkarrierer, som ofte er indbyrdes forbundne, og samtidig fremme inklusion, udnytte ekspertise og øge Europas videregående uddannelsessektors internationale konkurrenceevne og derved øge dens tiltrækningskraft på talenter i og uden for Europa«. Det blev også enigt om, at alliancer af Europauniversiteter og deres partnerskaber med lokale økosystemer er »egnede platforme til at afprøve mulige modeller, der fremmer interoperabilitet mellem forskerkarrierer, og til at undersøge mulighederne for fælles rekrutteringsordninger, uddannelses- og karriereudviklingssystemer, der tager højde for både forsknings- og undervisningsaspekter, samt til at afprøve nye belønnings- og vurderingssystemer, herunder for forskningsbaseret undervisning«;

ER AF FØLGENDE OPFATTELSE:

13. Det tværnationale samarbejde mellem videregående uddannelsesinstitutioner i hele Europa bliver yderligere styrket, uddybet og forenklet, hvis ovennævnte udfordringer kan tackles effektivt på europæisk plan. I den forbindelse har Kommissionen fremlagt en ambitiøs europæisk strategi for universiteter med det formål at styrke og støtte disse institutioner i alle deres opgaver for at forbedre deres samarbejde og udnytte deres stærke sider, eftersom de bidrager på afgørende vis til Europas svar på de kommende udfordringer. De forskellige former for løbende samarbejde bør øges, og de dermed forbundne resultater og bedste praksis bør deles, så de kan inspirere hele den videregående uddannelsessektor i Europa, samtidig med at medlemsstaternes kompetencer, den akademiske frihed og de videregående uddannelsesinstitutioners institutionelle uafhængighed respekteres.

14. For at nå dette mål skal fire lige vigtige centrale mål forfølges som led i en fælles indsats på institutionelt, nationalt og europæisk plan:

- styrkelse af den europæiske dimension inden for videregående uddannelse, forskning og innovation samt synergierne mellem dem
- fremme af Europas globale rolle og lederskab

- styrkelse af Europas genopretning og reaktion på den digitale og den grønne omstilling
- uddybning af følelsen af europæisk tilhørsforhold på grundlag af fælles værdier;

OPFORDRER KOMMISSIONEN OG MEDLEMSSTATERNE TIL I OVERENSSTEMMELSE MED DERES RESPEKTIVE KOMPETENCER OG UNDER BEHØRIG HENSYNTAGEN TIL NÆRHEDSPRINCIPPET AT SAMARBEJDE MED VIDEREGÅENDE UDDANNELSESINSTITUTIONER OG INTERESSENER FOR AT OPNÅ FØLGENDE CENTRALE MÅL:

Styrkelse af den europæiske dimension inden for videregående uddannelse, forskning og innovation samt synergierne mellem dem

15. Et dybere tværnationalt samarbejde bidrager til at realisere det europæiske uddannelsesområde og det nye europæiske forskningsrum i fuld synergi ved at styrke de videregående uddannelsesinstitutioner og øge kvaliteten af videregående uddannelse, forskning og innovation i Europa som helhed. Gennem nye dimensioner, formater og muligheder for mobilitet på tværs af fagområder og sektorer og hen over grænserne tillige med attraktive og vedvarende akademiske karrierer og forskerkarrierer samt åben uddannelse og åben videnskab får de mulighed for bedre at tackle de samfundsmæssige udfordringer og udruste de studerende, personer i livslang læring og forskere med den rette viden og de rette færdigheder og kompetencer for deres fremtidige faglige og personlige udvikling. Der bør lægges særlig vægt på studerende og unge forskere, hvis studier og karrierer er blevet stærkt påvirket af pandemien, samt studerende og unge forskere fra landdistrikter og fjerntliggende områder såsom regioner i den yderste periferi.
16. Alliancer af videregående uddannelsesinstitutioner, f.eks. »Europauniversiteterne«, kan demonstrere potentialet ved et omfattende og langsigtet institutionelt samarbejde om videregående uddannelse. Sådanne alliancer kan potentielt skabe reel europæisk merværdi ved at opnå kritisk masse på europæisk plan gennem et langsigtet engagement fra alle involverede parter side. De fremmer fri bevægelighed i hele Europa med henblik på studier, arbejde og forskning ud fra fælles interesser. Gennem en høj grad af integration, gennemsigtighed og åbenhed kan de have en forandrings-skabende virkning i og til gavn for Europa. Koordinering og komplementaritet med andre europæiske, nationale, regionale, lokale og eventuelt internationale initiativer og netværk vil øge deres forandrings-skabende virkning.
17. For at kunne frigøre den fulde merværdi, som alliancerne af videregående uddannelsesinstitutioner såsom »Europauniversiteterne« har, kræves der yderligere støtte på europæisk og eventuelt nationalt plan gennem en trinvis tilgang. Som katalysatorer for institutionel omstilling bør disse alliancer om relevant have støtte til at udvikle en stærk forsknings- og innovationsdimension og gennemføre innovative fælles uddannelsesprogrammer på alle niveauer inden for en studentcenteret, forsknings- og innovationsstyret tilgang, som eventuelt kan tildele fælles grader baseret på europæiske kriterier, der er udarbejdet i fællesskab med medlemsstaterne og relevante interessenter i overensstemmelse med Bolognaprocessens instrumenter. I givet fald bør disse alliancer også have støtte til at forbedre forvaltningen af menneskelige ressourcer med hensyn til eventuel fælles rekruttering af akademikere og forskere, til at fremme udviklingen af attraktive og bæredygtige karrierer og til at stille ressourcer og strukturer, f.eks. laboratorier og platforme, til rådighed for hinanden.
18. Selv om de videregående uddannelsesinstitutioner fuldt ud anerkender værdien af læring ansigt til ansigt og fysisk mobilitet samt behovet for en afbalanceret hjernecirkulation, bør de tilskyndes til yderligere at støtte alle former for mobilitet for studerende, personale og forskere som et bidrag til akademisk succes og personlige resultater, så det bliver muligt for alle studerende, alt personale og alle forskere at erhverve internationale og interkulturelle kompetencer gennem internationaliserede læseplaner eller deltagelse i innovative internationale miljøer i deres hjeminstitutioner.
19. Det europæiske ungdomsår spiller en vigtig rolle i denne henseende. Det er værd at minde om målet om, at mindst 20 % af kandidaterne i det europæiske område for videregående uddannelse skal have gennemført et studie- eller praktikophold i udlandet, som bekræftet i ministerkommunikéet fra Rom af 19. november 2020, og at initiativet Europauniversiteter skal støttes, så det kan nå det ambitiøse mål om 50 % mobile studerende som fastsat i Rådets konklusioner om initiativet Europauniversiteter – brobygning mellem videregående uddannelse, forskning, innovation og samfund: at bane vej for en ny dimension i europæisk videregående uddannelse.
20. For at nå disse mål bør medlemsstaterne og Kommissionen i samarbejde med de videregående uddannelsesinstitutioner også bestræbe sig på at forenkle de administrative procedurer for institutioner, herunder ved yderligere at udvide gennemførelsen af initiativet om det europæiske studiekort samt ved at fortsætte gennemførelsen af den automatiske gensidige anerkendelse af akademiske kvalifikationer og studieperioder i udlandet i samarbejde med de nationale informationscentre vedrørende akademisk anerkendelse (NARIC). De videregående uddannelsesinstitutioner bør tilskyndes til at gøre fuld brug af digitale redskaber til mobilitet og anerkendelse, fremme flersprogethed, interkulturelle forhold og inklusion af studerende med færre muligheder på deres campusser og integrere mobilitet i deres læseplaner.

Fremme af Europas globale rolle og lederskab

21. Internationaliseringen af videregående uddannelse og forskning har strategisk geopolitisk betydning for Europa som beskrevet i den fælles meddelelse »Global Gateway«. Det globale samarbejde om videregående uddannelse skal bygge på grundlæggende værdier og principper, hvor det centrale er akademisk frihed, institutionel uafhængighed, åben uddannelse og åben videnskab. Principperne om gensidighed og om lige vilkår bør være en forudsætning for internationalt samarbejde. Det vejledende princip »så åbent som muligt, så lukket som nødvendigt« bør efterleves i forsknings- og innovationsforbindelser og i forhandlinger med globale partnere. Videregående uddannelsesinstitutioner bør støttes gennem en koordineret europæisk tilgang for at fremme disse europæiske værdier og principper på globalt plan, så der kan opnås et afbalanceret og gensidigt fordelagtigt samarbejde som led i Europas bløde magt og kapacitet som global standardsætter. Samarbejdet med tredjelande inden for videregående uddannelse og forskning skal baseres på en fælles forståelse og deling af disse værdier og principper, der fremmes på europæisk plan i overensstemmelse med andre af Unionens strategiske interesser i overensstemmelse med Marseillekonferencen om den samlede tilgang.
22. Et tættere europæisk samarbejde kan være gavnligt for at støtte videregående uddannelsesinstitutioner og udruste forskere, undervisere, studerende og personale med de fornødne redskaber til at håndtere udfordringerne i forbindelse med et fair globalt samarbejde, såsom ulighed, udenlandsk indblanding og hindringer for åben videnskab. Det er også nødvendigt at fremme en velorienteret og uafhængig forståelse af tredjelandes modparter. Hvis Den Europæiske Union skal være et fristed for videnskabelig forskning og demokratiske værdier, bør de videregående uddannelsesinstitutioner støttes gennem europæiske og nationale ordninger, der fuldt ud respekterer princippet om ekspertise, så det er muligt at modtage studerende, forskere og akademikere, hvis frihed er truet.
23. For at styrke deres konkurrenceevne på globalt plan bør de videregående uddannelsesinstitutioner tilskyndes til at mobilisere lokale eller regionale økosystemer og derved fremme territorial samhørighed gennem stærke partnerskaber med forskningsorganisationer, innovationsaktører, bidragydere og økonomiske og sociale partnere, samtidig med at det tætte samspil med lokale, regionale og nationale myndigheder styrkes. På globalt plan skal der gøres mere for at fremme de europæiske videregående uddannelsesinstitutioners mangfoldighed og ekspertise, og på europæisk plan skal medlemsstaterne have mere støtte til at fremme nationale politikker, f.eks. gennem ekspertiseinitiativer og regionale og lokale knudepunkter.
24. De europæiske videregående uddannelsesinstitutioners tværnationale samarbejde gør dem mere attraktive for internationale studerende, forskere og globale partnere og øger kvaliteten af uddannelsesstilbuddene og forsknings- og innovationspotentialet. Eksisterende europæiske -programmer såsom Erasmus+, instrumenterne for Unionens optræden udadtil og Horisont Europa bør anvendes inden for rammerne af de aktioner, der indgår i deres retsgrundlag, og evalueres i henhold til deres respektive evalueringskriterier for at støtte alliancer af videregående uddannelsesinstitutioner såsom »Europauniversiteter« og videns- og innovationsfællesskaber (VIF'er) med at udvikle fælles internationaliseringsaktiviteter og -strategier på tværs af videregående uddannelse, forskning og innovation. Dette vil hjælpe dem med at udvikle sig selv internationalt, opbygge netværk med centrale partnere i hele verden, forstærke kapaciteten hos partnerne i tredjelande og styrke den internationale (ind- og udgående) mobilitet for studerende, forskere, akademikere og personale. UNESCO's globale konvention om anerkendelse af kvalifikationer inden for videregående uddannelse fra 2019 bør udnyttes fuldt ud, da den fremmer international mobilitet for studerende og derved frigør potentialet for internationalisering af de europæiske videregående uddannelser. Fælles europæiske tiltag i forhold til tredjelande kunne også – ved at følge en »Team Europe«-tilgang – yderligere fremme det europæiske udbud af videregående uddannelser og indgå i gensidigt fordelagtige kapacitetsopbygningsaktiviteter.

Styrkelse af Europas genopretning og reaktion på den digitale og den grønne omstilling

25. De videregående uddannelsesinstitutioner bør tilskyndes yderligere til at omsætte viden til færdigheder, kompetencer og innovation. Dette kan gøres med fuld respekt for den akademiske frihed ved at udvikle et tæt samarbejde med økonomiske, sociale og industrielle partnere inden for lokale og regionale forsknings- og innovationsøkosystemer og ved at fremme tværsektoriel mobilitet mellem videregående uddannelsesinstitutioner og andre partnere, navnlig på grundlag af strategier for intelligent specialisering og Det Europæiske Institut for Innovation og Teknologi (EIT) og VIF'erne. Dette samarbejde kan også være til stor gavn for lokale virksomheder og SMV'er, så studerende, forskere, akademikere, undervisere og personale kan deltage i kurser, f.eks. i forvaltning af intellektuel ejendom, videnoverførsel og iværksætteri, herunder adgang til finansiering, på et hvilket som helst trin i deres karriere. Der skal tages hensyn til hele spektret af akademikeres aktiviteter både i og uden for den akademiske verden og vedrørende alle dimensioner af videregående uddannelsesinstitutioners opgaver i deres karrierevurderinger. De videregående uddannelsesinstitutioner bør også blive bedre til at engagere sig i deres økosystemer ved at tilvejebringe den viden og de færdigheder og kompetencer, der kræves, navnlig i strategiske industrisektorer, og ved at fremme overførsel af viden og teknologi og etablere spinoffvirksomheder.

26. De videregående uddannelsesinstitutioner kan støttes med henblik på at styrke studentercenteret og forskningsbaseret læring for at opdatere de studerendes kompetencer, færdigheder og viden samt udvikle deres forskningskompetencer og -erfaring. De studerende bør også støttes i at arbejde på tværs af fagområder inden for udfordringsbaserede tilgange.
27. De videregående uddannelsesinstitutioner kan spille en central rolle i livslang læring og i at reagere på omstillingen på arbejdsmarkedet ved at åbne op for alle typer lærende og fremme deres beskæftigelsesegnethed, herunder gennem omskoling og opkvalificering. Til dette formål bør de videregående uddannelsesinstitutioner få støtte til at bruge digitalisering til at fremme innovative lærings- og undervisningsmetoder og udforme og gennemføre fleksible og skræddersyede læringsforløb, herunder eventuelt kortere kurser eller læringserfaringer med henblik på mikroeksamensbeviser uden at afvige fra det centrale princip om komplette uddannelsesprogrammer. For at udvikle de lærendes relevante færdigheder, kompetencer, holdninger og iværksætterånd bør de videregående uddannelsesinstitutioner tilskyndes til at samarbejde med deres økosystemer, fremme arbejdsbaserede erfaringer såsom praktikophold, lærepladser og muligheder for frivilligt arbejde og eventuelt videreudvikle iværksætterforløb, så de studerende kan gennemføre iværksætterprojekter under deres studier.
28. De videregående uddannelsesinstitutioner spiller en central rolle med hensyn til at støtte den grønne omstilling og opfylde verdensmålene for bæredygtig udvikling som et særligt kvalitetselement på globalt plan. I den forbindelse bør videregående uddannelsesinstitutioner i hele Europa få støtte til at indføre bæredygtighed og grønne tilgange ved hjælp af en samlet institutionel tilgang som led i deres opgaver, infrastrukturer og operationer, hvor det er relevant.
29. For at håndtere den grønne omstilling bør de videregående uddannelsesinstitutioner tilskyndes til at udvikle viden, færdigheder og kompetencer på tværfagligt plan, støtte erhvervelse og brug af viden om bæredygtighed blandt alle lærende og lokalsamfund og integrere undervisning i bæredygtighed som led i læseplanerne i alle relevante sektorer. De bør tilskyndes til at bestille og udføre forskning, der bygger på videnbasen om bæredygtighed.
30. Som covid-19-pandemien har vist, er digitale teknologier et effektivt omstillingsværktøj for de videregående uddannelsessystemer i Europa, og de videregående uddannelsesinstitutioner er selv med til at fremskynde den digitale omstilling i Europa.
31. Det er nødvendigt at give de videregående uddannelsesinstitutioner høj konnektivitet og højtydende digitale infrastrukturer og tjenester, som i videst muligt omfang bør være interoperable og fælles i hele Europa, bygge på europæiske standarder ^(?) og anvende betroede teknologier i overensstemmelse med de videregående uddannelsesinstitutioners specifikke behov, f.eks. sikre data.
32. En fremskyndelse af Europas digitale omstilling indebærer, at alle studerende og undervisere, alt personale, alle akademikere og forskere og, hvor det er relevant, den brede offentlighed får digitale færdigheder og digital kunnen. Videregående uddannelsesinstitutioner spiller her en central rolle, når det gælder om at udruste de lærende med nye digitale kompetencer og deres etiske komponent – f.eks. dataforvaltning, kunstig intelligens, højtydende databehandling og cybersikkerhed – og udføre forskning og innovation.
33. De videregående uddannelsesinstitutioner bør fuldt ud anerkende værdien af læring ansigt til ansigt, men bør samtidig gøre fuld brug af digitale midler for at forbedre kvaliteten af læringserfaringen for studerende, personale, akademikere og forskere og for at tackle sociale skævheder. For at slå bro over den digitale kløft bør initiativer, der giver alle lige adgang til individuelle læringsmuligheder, støttes, f.eks. ved hjælp af virtuel eller hybrid undervisning på fjernundervisningssteder. Det er vigtigt at følge de videregående uddannelsesinstitutioners bestræbelser på at dele platforme og interoperable værktøjer, der giver mulighed for dataudveksling, og samtidig tilvejebringe brugervenlige uddannelsesressourcer af høj kvalitet, såsom f.eks. onlinekurser.

Uddybning af følelsen af europæisk tilhørsforhold på grundlag af fælles værdier

34. For at skabe en dybere følelse af europæisk tilhørsforhold og fremme vores europæiske levevis er det afgørende at værne om og beskytte de europæiske demokratiske værdier, fremme mangfoldighed, inklusion og ligestilling mellem kønnene og styrke kvaliteten og relevansen af videregående uddannelse for fremtidssikrede færdigheder. De videregående uddannelsesinstitutioner er uafhængige, og akademisk og videnskabelig frihed er et centralt princip i deres mission og aktiviteter.

^(?) Carretero Gomez, S., Vuorikari, R. og Punie, Y., »DigComp 2.1: The Digital Competence Framework for Citizens with eight proficiency levels and examples of use«, Den Europæiske Unions Publikationskontor, Luxembourg, 2017.

35. De videregående uddannelsesinstitutioner bør understøttes i deres bestræbelser på at beskytte uddannelse og videnskab mod desinformation, støtte åben videnskab og værne om demokratiske værdier. I den forbindelse er de videregående uddannelsesinstitutioner en garant for demokrati og et primært forum for borgervidenskab, der rustet de studerende til et aktivt medborgerskab og offentligt engagement.
36. De videregående uddannelsesinstitutioner kan fremme den offentlige debat med velfunderede og indsigtfulde oplysninger gennem bredere adgang til publikationer og forskningsdata og ved at tilrettelægge offentlige arrangementer med henblik på at formidle og drøfte forskningsresultater. De videregående uddannelsesinstitutioner kan være nøgleaktører i bekæmpelsen af forkert brug af forskning og udgøre grænsefladen mellem uddannelse, forskning, innovation, offentlige myndigheder og civilsamfundet. Denne rolle kan styrkes yderligere og anvendes af de videregående uddannelsesinstitutioner til at engagere sig mere systematisk med alle samfundsaktører, herunder offentlige og private innovatorer, regionale og lokale offentlige myndigheder, bl.a. skoler, medier, videnskabsformidlingsorganisationer og civilsamfundsorganisationer såsom forbruger-, bruger- eller patientsammenslutninger.
37. De videregående uddannelsesinstitutioner bør sikre, at studerende, akademikere, forskere og personale deltager i deres ledelse som fulgyldige medlemmer og konstruktive partnere i det videregående uddannelsessamfund. I den forbindelse kan studerende måske inddrages i beslutningsmekanismer, herunder med hensyn til læseplaner, som et aspekt af grundlæggende akademiske værdier, et tegn på demokrati og en dialogkultur i de videregående uddannelsesinstitutioner.
38. Det er vigtigt at støtte og tilskynde de videregående uddannelsesinstitutioners bestræbelser på at sikre inklusion og succes for deres studerende, akademikere, forskere og personale og på at fremme lige muligheder uanset køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, social og økonomisk baggrund, sundhed, handicap, alder, seksuel orientering, migrantbaggrund og geografisk placering. Med henblik herpå bør de videregående uddannelsesinstitutioner støttes i at sikre alles trivsel i overensstemmelse med større social mangfoldighed. I den forbindelse bør de videregående uddannelsesinstitutioner tilskyndes til at række ud til underrepræsenterede grupper for at forbedre deres adgang til videregående uddannelse og hjælpe dem med at afslutte deres studier, idet der tages behørigt hensyn til studerende og unge forskere, som har oplevet, at deres studier og karrierer er stærkt påvirket af pandemien, samt studerende og unge forskere fra landdistrikter og fjerntliggende områder såsom regioner i den yderste periferi.
39. De videregående uddannelsesinstitutioner bør støttes og tilskyndes til at træffe relevante foranstaltninger for at forbedre kønsbalancen i deres studenter- og personaleorganer, herunder i forbindelse med akademisk karriereudvikling.
40. De videregående uddannelsesinstitutioner kan anvende innovative undervisningsværktøjer og pædagogiske metoder, bl.a. digitale redskaber, for at tilbyde en studentercentreret tilgang til læring uanset socioøkonomisk eller læringsmæssig baggrund. For at skabe mindre ulighed og fremme personlige resultater bør de videregående uddannelsesinstitutioner tilskyndes til at sørge for vejledning og støttetjenester, der er skræddersyet til navnlig nyoptagede, idet der tages højde for læringsstil og -forløb samt den enkelte lærendes socioøkonomiske baggrund;

OPFORDRER SPECIFIKT MEDLEMSSTATERNES OG KOMMISSIONENS TIL I OVERENSSTEMMELSE MED DERES RESPEKTIVE KOMPETENCER OG UNDER BEHØRIG HENSYNTAGEN TIL NÆRHEDSPRINCIPPET AT STØTTE ALLIANCER AF VIDEREGÅENDE UDDANNELSESIONSTITUTIONER SÅSOM »EUROPAUNIVERSITETERNE«:

41. Alle typer alliancer af videregående uddannelsesinstitutioner bør støttes yderligere med alle passende og relevante midler for at lette samarbejdsaktiviteter baseret på høj kvalitet, ekspertise, virkning, inklusion og geografisk balance og for at identificere hindringer og løsninger, der kan være fælles for alle alliancer. Mere specifikt bør initiativet Europauniversiteter udbredes yderligere på grundlag af midtvejsevalueringen af de første pilotalliancer. Det vil også gøre det muligt at samle aktiviteter med henblik på at udveksle bedste praksis inden for videregående uddannelse, forskning og innovation og tjenester til samfundet.
42. I første omgang bør alliancerne af videregående uddannelsesinstitutioner tilskyndes til at gøre fuld brug af eksisterende finansieringsprogrammer og støtteredskaber på europæisk, nationalt og regionalt plan med henblik på at øge og udbyde deres samarbejde.
43. Hvor det er relevant og i tæt samarbejde med nationale myndigheder, alliancer af videregående uddannelsesinstitutioner og interessenter, bør der tages skridt til at overvinde hindringerne for et dybere, langsigtet og fleksibelt tværnationalt samarbejde og udforme institutionaliserede samarbejdsinstrumenter på grundlag af en foreløbig og grundig vurdering af deres nødvendighed, fordele og gennemførlighed. Målet er, at alliancer på frivillig basis får frihed til at handle i fællesskab, træffe fælles strategiske beslutninger, eksperimentere med fælles rekruttering, udforme fælles læseplaner eller samle ressourcer og menneskelige, tekniske, data-, uddannelses- og forskningsrelaterede samt innovationsorienterede kapaciteter.

44. Samtidig med at der lægges vægt på gennemførelsen af den europæisk tilgang til kvalitetssikring af fælles programmer, bør der tages yderligere skridt til at anerkende værdien af innovative tværnationale læringserfaringer og øge synligheden, tiltrækningskraften og omdømmet, både i og uden for Europa, af sådanne fælles programmer, der leveres af alliancer af videregående uddannelsesinstitutioner. Fælles kriterier bør undersøges, som kunne udmunde i et potentielt europæisk mærke for fælles programmer. Senere kunne man på frivillig basis på nationalt, regionalt eller institutionelt plan overveje en mulig udformning og levering af fælles grader på alle niveauer på grundlag af disse fælles skabte europæiske kriterier i overensstemmelse med de eksisterende instrumenter i Bolognaprocessen. Denne proces bør foregå i tæt samarbejde med nationale myndigheder, alliancer af videregående uddannelsesinstitutioner og interessenter.
45. Resultaterne af de undersøgelsesprocesser, der er nævnt i punkt 43 og 44, vil på hvert trin blive rapporteret til Rådet til yderligere afgørelse.
46. Effektive kvalitetssikringsprocedurer bør indføres på nationalt plan for at fremme en europæisk kvalitetssikringstilgang for fælles programmer i overensstemmelse med standarder og retningslinjer for kvalitetssikring i det europæiske område for videregående uddannelse (ESG) under hensyntagen til betydningen af kvalitet, forskning og beskæftigelsesegnethed.
47. Hvis alliancerne af videregående uddannelsesinstitutioner skal realisere deres fulde potentiale, må man tage fat på de finansielle omkostninger ved tværnationalt samarbejde for at dække alle deres missioner på længere sigt, og der bør derfor tages skridt i retning af et mere bæredygtigt, helhedsorienteret og integreret EU-finansieringsperspektiv. I den forbindelse bør pilottilgange til mulige løsninger senest i 2024 afprøves af Kommissionen i tæt samråd med medlemsstaterne og relevante interessenter med en efterfølgende rapport til Rådet med henblik på yderligere afgørelse;

SOM LED I DE NÆSTE SKRIDT OG UNDER BEHØRIG HENSYNTAGEN TIL NÆRHEDSPRINCIPPET OG PRINCIPPET OM INSTITUTIONEL AUTONOMI OG I OVERENSSTEMMELSE MED DE NATIONALE FORHOLD:

48. OPFORDRER Kommissionen og medlemsstaterne TIL at fremme og beskytte grundlæggende akademiske værdier, herunder den akademiske frihed og integritet i overensstemmelse med ministerkommunikéet fra Rom fra 2020 og Bonnerklæringen om frihed til videnskabelig forskning.
49. OPFORDRER Kommissionen og medlemsstaterne TIL i samarbejde med relevante interessenter i fællesskab at fremme foranstaltninger til at skabe synergier mellem videregående uddannelse, forskning og innovation inden for strategirammen for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet og forvaltningsstrukturene for det europæiske forskningsrum. Disse foranstaltninger bør vise deres reelle merværdi på europæisk plan og arbejde hen imod ovennævnte centrale mål, og de bør gennemføres af Kommissionen og på frivillig basis af medlemsstaterne med egnede midler alt efter nationale forhold.
50. OPFORDRER Kommissionen TIL senest medio 2022 at forelægge Rådet en køreplan til orientering og yderligere afgørelse for fælles udformning af de nye instrumenter. Køreplanen vil angive vigtige milepæle og de involverede ekspertgrupper. Der vil ved gennemførelsen af de centrale mål blive taget hensyn til følgende: de foranstaltninger, der er identificeret i Kommissionens meddelelse om en europæisk strategi for universiteter, Rådets resolution om en strategiramme for det europæiske uddannelsessamarbejde på og uden for det europæiske uddannelsesområde (2021-2030) og de relevante foranstaltninger, der er identificeret i den politiske dagsorden for det europæiske forskningsrum 2022-2024, der er knyttet som bilag til Rådets konklusioner om den fremtidige styring af det europæiske forskningsrum (EFR), samt de værdier og principper, der er fastsat i Rådets henstilling om en pagt for forskning og innovation i Europa.
51. OPFORDRER Kommissionen, medlemsstaterne og interessenterne TIL at indgå i et forstærket samarbejde for at gennemføre disse synergier på grundlag af de eksisterende forvaltningsstrukturer i strategirammen for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet og det europæiske forskningsrum i tæt synergi med det europæiske område for videregående uddannelse og ved at udnytte de videregående uddannelsesinstitutioners bedste praksis. I den forbindelse kan der overvejes fælles møder mellem generaldirektørerne for videregående uddannelse og ERAC, når det er relevant og med klart definerede emner af fælles interesse og et fælles mål.

52. OPFORDRER Kommissionen og medlemsstaterne TIL at arbejde hen imod disse centrale mål gennem tæt samarbejde med paraplyorganisationer på EU-plan eller internationalt eller andre relevante organisationer, der er relevante på EU-plan, og repræsentanter for interessenter, f.eks. videregående uddannelsesinstitutioner, bl.a. alliancer af europæiske videregående uddannelsesinstitutioner, studenterforeninger, kvalitetssikringsagenturer, forsknings- og teknologiorganisationer, FoU-intensive virksomheder, herunder SMV'er, individuelle forskere og innovatorer, forskningsinfrastrukturer, FoU-finansieringsorganisationer og videnskabsakademier. Regelmæssige møder, f.eks. forummet for universiteter for Europas fremtid, kan overvejes med henblik på at drøfte gennemførelsen af strategien og fremme udveksling af god praksis. Resultaterne af dette forum bør inspirere til videreudvikling og arbejde i de relevante grupper inden for strategirammen for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet og det europæiske forskningsrum i synergi med det europæiske område for videregående uddannelse.
53. OPFORDRER medlemsstaterne TIL at gøre brug af multilaterale udvekslinger med støtte fra Kommissionen for at fremme udveksling af god praksis og peerlæring fra andre medlemsstater.
54. NOTERER SIG Kommissionens hensigt om at rationalisere redskaberne til overvågning af de videregående uddannelser. Dette kan øge deres potentiale og relevans for politiske beslutningstagere, videregående uddannelsesinstitutioner, studerende og forskere uden at påføre medlemsstaterne eller de videregående uddannelsesinstitutioner en øget administrativ byrde med at give oplysninger om de fremskridt, der er gjort med gennemførelsen af den europæiske strategi, som styrker de videregående uddannelsesinstitutioner og hjælper medlemsstater, der ønsker at opbygge de foranstaltninger, som de agter at bidrage til, på grundlag af solid dokumentation og solide data; Medlemsstaternes deltagelse i denne proces er frivillig; FORESLÅR, at yderligere drøftelser baseres på en kortlægningsundersøgelse af de relevante overvågningsredskabers potentiale og retlige ramme; UNDERSTREGER, at denne opgave bør udvikles i synergi med EFR-politikkoordinerings- og overvågningsforløbet, herunder EFR-oversigten;
55. OPFORDRER Kommissionen TIL at forelægge medlemsstaterne regelmæssige opdateringer om fremskridtene med gennemførelsen af ovennævnte foranstaltninger og til at fremlægge en samlet oversigt i den fuldstændige rapport fra Kommissionen om det europæiske uddannelsesområde i 2025, idet der også tages hensyn til de fremskridt, der er gjort med gennemførelsen af det europæiske forskningsrum.
-

BILAG

Politisk baggrund**Det Europæiske Råd:**

- Det Europæiske Råds konklusioner af 14. december 2017 (EUCO 19/1/17 REV 1)

Rådet for Den Europæiske Union

- Rådets henstilling (EU) 2021/2122 af 26. november 2021 om en pagt for forskning og innovation i Europa (EUT L 431 af 2.12.2021, s. 1)
- Rådets konklusioner om den fremtidige styring af det europæiske forskningsrum (EFR) (14308/21 af 26.11. 2021)
- Rådets konklusioner om den globale tilgang til forskning og innovation – Europas strategi for internationalt samarbejde i en verden i forandring (12301/21 af 28. september 2021)
- Rådets konklusioner om initiativet Europauniversiteter – brobygning mellem videregående uddannelse, forskning, innovation og samfund: at bane vej for en ny dimension i europæisk videregående uddannelse (EUT C 221 af 10.6.2021, s. 14)
- Rådets konklusioner »Uddybning af det europæiske forskningsrum: sikring af attraktive og bæredygtige karrierer og arbejdsvilkår for forskere og realisering af hjernecirkulation« (9138/21 af 28. maj 2021)
- Rådets resolution om en strategiramme for det europæiske uddannelsessamarbejde på og uden for det europæiske uddannelsesområde (2021-2030) (EUT C 66 af 26.2.2021, s. 1)
- Rådets konklusioner om det nye europæiske forskningsrum (13567/20 af 1. december 2020)
- Rådets henstilling af 26. november 2018 om fremme af automatisk gensidig anerkendelse af kvalifikationer på videregående uddannelsesniveau og ungdomsuddannelsesniveau samt resultater af læringsophold i udlandet (EUT C 444 af 10.12.2018, s. 1)
- Rådets konklusioner om at arbejde hen imod en vision om et europæisk uddannelsesområde (EUT C 195 af 7.6.2018, s. 7)
- Rådets henstilling af 22. maj 2018 om fremme af fælles værdier, inklusiv uddannelse og den europæiske dimension i undervisningen (EUT C 195 af 7.6.2018, s. 1)

Europa-Kommissionen

- Tackling R&I Foreign Interference («bekæmpelse af udenlandsk FoU-indblanding») (SWD(2022) 12 final)
- Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om en europæisk strategi for universiteter (COM(2022) 16 final)
- Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om den globale tilgang til forskning og innovation – Europas strategi for internationalt samarbejde i en verden i forandring (COM(2021) 252 final/2)
- Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget: »Et nyt EFR for forskning og innovation« (COM(2020) 628 final)
- Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget om etablering af det europæiske uddannelsesområde inden 2025 (COM(2020) 625 final)
- Meddelelse fra Kommissionen til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske Og Sociale Udvalg og Regionsudvalget – Den europæiske dagsorden for færdigheder med henblik på bæredygtig konkurrenceevne, social retfærdighed og modstandsdygtighed (COM(2020) 274 final)

Europa-Kommissionen og Unionens højtstående repræsentant for udenrigsanliggender og sikkerhedspolitik

- Fælles meddelelse til Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg, Regionsudvalget og Den Europæiske Investeringsbank – Global Gateway (JOIN(2021) 30 final)

Erklæringer

- Ministerkommunikéet fra Rom (19. november 2020)
 - Bonnerklæringen om frihed til videnskabelig forskning (20. oktober 2020)
-